

studio cæcutientibus, & in ipsa solis meridiani luce caligantibus. Interim erroribus suis crassissimis adeo mirè sibi placent, & tantà se superbiam effert, ut se solos omnis sapientiæ, prudentiæ, & eruditionis penetralia intima penetrasse & penitus perreptasse autumantes omnes alios præ se contemnant, & nil rectum atque verum putent, nisi quod ipsi ex errorum suorum promptuario deprompserint. *Aristoteles* certè, quamdiu sensualia, sive ea, quæ sensuum externorum perceptione apprehendenda sunt, declarationibus & expositionibus suis docere nititur, tamdiu etiam cum vulgo sapit, & ea docet, quæ plerumque vulgaribus hominibus notiora sunt: Ubi verò ad intellectualia, quæ sensus externos excludunt, & sola rationis humanæ tenebris crassissimis involutæ iudicio dijudicanda sunt, pervenit, iuxta nobiscum & cum cæteris est

Aristotelis ignorantia.

MATHEMATICÆ, ET ASTRONOMICÆ SCIENTIÆ, EORUMQUE, QUÆ AD EARUM COGNITIONEM PERTINENT, ORTUS, PROGRESSUS ET HISTORIA.

SCIENTIA circa Compagis Mundanæ Corpora hæcenus descripta versans nomen habet URANOMETRIÆ, mensuræ Cœli vel Corporum ipsius, quæ ipsam occupatam tenet duplici modo in eorundem Corporum tractatione & descriptione suo munere fungens, atque ita duplicem scientiam pariens, quarum altera de motibus & mensuris astrorum agit, ac ASTRONOMIÆ nomine insignitur; altera verò ipsorum effecta considerat, & ex iis prædictiones fabricando, casus & eventus humanos augurari studet, ASTROLOGIÆ appellationem sortita. Partes sunt Scientiæ Mathematicæ, quæ inter omnes totius Philosophiæ artes & scientias nobilissima, & eminentissima, præter nobilitatem & eminentiam suam etiam maximè necessaria est, adeo ut ob summa commoda & usus incredibiles Humanum Genus eâ carere nequeat. Totius autem hujus Scientiæ originem, initium, progressum, & incrementum paucis, pro modulo nostro, inspicimus, & explicabimus.

Ut omnia dona, & bona, quibus mortales in hoc Mundano Theatro ad suæ vitæ præsentis usum, sustentationem, & recreationem utuntur, & fruuntur, ad eos aliunde non proficiunt, nisi ex largissimo illo Divinæ Benignitatis fonte, ex quo, quicquid Boni in indignos nos homines confertur, copiosissimo affluxu redundare solet: Ita etiam nobilissimum hoc Matheseos munus ex solo Benignitatis Divinæ promptuario opulentissimo depromptum copiosa largitione nobis hominibus à Conditor nostro impertitum est, ut ad usus nostros in hac vitæ necessarios adhibeamus. *Deus* igitur solus est primus ille Mathematicus, qui ex thesauris inexhaustis Matheseos perfectam deprompsit admirandam Architecturam admirandam hanc Uni-

URANOMETRIA.

ASTRONOMIA.

ASTROLOGIA.

Mathematicæ scientiæ origo.

Deus.

Primus Mathematicus.

ignorantissimus entium rationalium fabricator, figmentis mirabilibus veritatem involvens. Nondum enim ad eam felicitatem ipsi aspirare licuit, ut rerum causas cognoscere, aut à Priori cognitionem rerum per causas ipsas, ordiri, & deducere potuerit, utpote qui in plerisque à Posteriori incipiens ante oculos jacentium, & in sensus incurrentium effectuum ope, rerum naturas, & proprietates rimatur. Sed Idolum hoc suis cultoribus, qui cum Ixione nubem, Junonis loco, amplexi, suâ cœcitate & ignorantia gaudent, relinquentes, hanc de Universi totius partibus, partiumque dispositione, & ordine dissertationem claudimus, & accingimur hujus Præloquii tertio membro, quo de Astronomiæ ortu & progressu, ac cæteris hanc mathematicam concernentibus rebus nobis differendum erit.

versimilem & structuram ita construens, ut tot ac tantorum corporum moles universæ numeris, ponderibus, & mensuris ineffabilem, & imperstrutabilem proportionem, harmoniam, atque consensum exhibeant. Quod cum suæ gloriæ manifestandæ causâ fecerit, ut cognitione hæc acquisita ipsum æternis laudibus celebremus, hanc Naturæ totius Machinam omni admiratione superiorem in conspectum nostrum potentissimo suo Verbo FIAT prodire jussit. Ut ita operibus tam mirabilibus ad sui cognitionem deduceremur, quam sui cognitionem etiam per Prophetas, Apostolos, & Filium suum *Iesum Christum* nobis aperuit, & *Sacris Literis* consignari jussit, quò nihil omnino omnium eorum, quæ ad inculcandam nobis Creatoris nostri cognitionem necessaria sunt, desiderari queat. *Architectus* igitur hujus structuræ admirandæ admirandus admirabili numero cuncta ejusdem corpora construens, quodvis suo loco debito ob causas mortalibus incognitas collocavit, atque in Ordinem eum redegit, qui omnem perscrutationem humanam excludit. Pondus si tantarum molium corporearum mentis acie expendatur, quis est, qui explorare & judicare possit, quo pacto tantæ moles tanti ponderis à tam levi & molli aëre ferri & sustineri queant? Num quis jure ac merito non diceret, tam ingentis molis corpora esse pondera, & non pondera, dum in tantam molem concrefcendo, tantum pondus continent, ac nihilominus, quasi nulla gravitate onerata, in aëre libero pendunt, & librantur? Superavit hæc res vervecinum caput *Epicuri* apud *Ciceronem* 1. de Natur. Deor. mundum æternum asserentis, & rogantis, quæ molitio, qui vectes, quæ ferramenta, quæ machinæ, & qui ministri ad tantum opus adhibiti fuissent: Superat itidem captum omnium Atheorum, qui tantum mysterium nec credere volentes, nec intel-

Architectus admirandus.

Numero.

Pondere.

PRÆLOQUIUM.
intellectu suo assequi valentes mundum non creatum, sed ab æterno extitisse autumant. Porro unumquemque in admirationem incredibilem rapit mensura & dimensio illa omnium Corporum totius Machinæ Creatæ, quæ cuncta inter se disposita, & in Ordinem, nulli indagationi humanæ cognitum, redacta sunt, & certis intervallis distant. *Plato* interrogatus de *Deo*, quid ageret, *ἡμετέριον τὸ θεόν*, i. e. Geometriam exercere *Deum* respondit; quod responsum sapiens æquè atque acutum, Divinam Majestatem contemplatione & actione occupatam in tanto opere tanquam in speculo aliquo Divinitatis suæ Omnipotentiam manifestatam contemplari, & ejusdem operis conservationi operam dare docet. Contemplatio quæ *Deus* seipsum contemplari dicitur, simplicissima & sine ulla reflexione in objectum aut subiectum aliquod, ac citrà omnem successionem intellectus aut intelligentis perficitur; siquidem in *Deo* præterita, præterita & futura simul sunt, & nullum tempus, nullaque temporis successio datur. Contemplatio humana ad subiectum aut objectum se reflectens imagines fabricatur, finibus certis contemplationem suam determinat, ac gradatim ad conclusionem per principia, notionem, canones, & axiomata à præcedentibus ad consequentia progreditur, atque ita Matheseos innatam exercet, dum numerum, pondus, & mensuram examinando contemplationem suam certis limitibus circumfribit atque coërect. Quatenus autem hæc circa *Dei* cognitionem versatur, à manifestatione illâ dependet, quam *Deus* per *Sacram Scripturam*, & Opera sua admiranda Humano Generi, voluit innoscere & patefieri, se nempe unum esse *Deum*, Personarum *Trinitatem* Divinæ suæ Majestatis mysterium incomprehensibile manifestantem, & omnino præcipientem, ut ultra suam nobis Concessam manifestationem non progrediamur, sed iis, quibus contemplationem nostram sepsit, cancellis immoremur. Sphæra est omne principium, & omnem finem excludens, & absolutissimâ perfectione semper in se ipsam rediens, in quacunque centrum, & circumferentia nunquam reperitur. Cum igitur inaccessa luce circumdata illa *Divina Majestas* à mente nostra densissimis tenebris obscuratâ capi non queat, limitatam cognitionem sui nobis largita est, & captui creaturali, ut ita dicere mihi liceat, accommodatam, adeo ut de tanto mysterio tantum balbutiamus, & balbutiendo Creatori nostro satisfaciamus, qui ex ore infantium & lactentium laudibus profectis contentus animarum contritarum humilitatem amat, & superbos, elatosque animos repudiat. Benignissimo itaque Creatori & Patri nostro placuit admirandam suam Majestatem nobis indignis revelare, & manifestare per *Monadem* seu Unitatem omnis numeri principium, & *Triadem*, seu *Trinitatem Sacrosanctam* *Trium Personarum*, ita ut huic unico & primo fundamento tota nostra Fides Christiana innitatur, & illi in horrendam errorum & hæresion abyssum præcipites ruant, quicumque hoc ipso fundamento

De mensura omnia creantur.

Platonis dictum.

Contemplatio, quæ Deus seipsum contemplatur.

Contemplatio humana.

Circa Dei cognitionem.

Numero.

Unitas & Trinitas.

fusque deque habito, stultæ humanæ auxilio, & indagatione rimari, & perierutari suam *Unitas*, centrum, & punctum unitaturæ res, atque æternitatis ty eandem rem denotant, *Infini* quod principio & fine carens est, & nec principium nec finem ipso exit, & in seipsum redire infinità proficiens in infinito motu ad quietem in infinito suo puncto in infinita eadem ad seipsum rursus reducere nihil habet, à quo incipiat, cum à se ipsa sit, atque causâ est ipsa æternitas, ex qua quid temporale est, ortum suum pore sublato ad eandem redire xum suum habet ex momento terita respiciens, & futura prænititas sine fluxu, sine progressu præsentia, præterita, & futura hendit, & complexu suo in se ipsa unitatem procreans bis ex quibus duabus unitatibus *Trinitas* procedit *Sacrosanctæ Trinitatis* Humanum Intellectus capere excedens. Ex horum numerone infinità per paritatem & infinitum cæteri numeri, motus, diuntur. Sic centrum paritatem, quæ progreditur motus & vitæ se dilatans ex centro & radiodum in suum centrum ac principium pacto ex unico & solo puncto se extendunt, & sine fine punctifiguras per reditundinē & curvitudinem ad eum unicum punctum lineæ & figuræ emergunt, ortum recurrentes, cum nihilstant, ut numeri sive pares sive unitates esse deprehendunturque est rotunditas & revolutio & omni fine carens, in quâ subsistendum Rationi Humanititudine & abyssu illâ imper nec principium nec finis obveniente mecum jam in arenam *Deum* esse negas, vel *S.S. Trinitas*, aude, descende inquam, & aut Unicum illud Ens, ex quo non esse, aut per Ternarium manifestasse. Sume tantum tria illa mysteria vervecinitutis asinum excedentia, Numquid, ac Mensuram, quibus Unitum se manifestavit, & operadamentum illud Veræ Religioconcessum & immutabile, quod & *Trinum* affirmo, excutias. testumonia tibi contradicentiaque idè secundum vulgare nullam disputationem recu-

(t)